

Виховання на прикладах

Малюк

Життєві ситуації

Вчіть дитину відчувати

Ця книжка стане справжньою книжкою про вашу дитину, якщо замість зображення світлою дитячою голівкою ви кожного разу будете називати ім'я своєї дитини, а замість темної – ім'я її друга. Твори для дітей читає дорослий.

Без капризів та образ

Немає нічого ефективнішого, ніж подивитися на себе зі сторони. Якщо замість маленької картинки в тексті ви будете вимовляти ім'я свого малюка (світловолоса голова) та ім'я його брата, сестрички або друга (темноволоса голова), то у вас виходять розповіді саме і тільки про вашого малюка.

Після двох років в дитині прокидаються складні емоційні процеси – вона починає усвідомлювати себе як особистість та вибудовувати відносини з оточуючими. Часто це проявляється в прагненні до психологічних маніпуляцій–примх, образ, тестування волі батьків та кордонів дозволеного. Складний, але дуже важливий період. Потрібно терпіння, витримка, головне, усвідомлене розуміння моменту! Покарання справі не допоможе. На що ж можна спертися і як досягнути розумного компромісу поміж ХОЧУ та МОЖНА? Наша відповідь така – правила (незмінні), пояснення (зрозумілі), приклади (насамперед особисті), «розбір польотів» (бажано чужий).

Дитячий садок

Мама ходить на роботу.

Тато ходить на роботу.

вже великий(а).

теж ходить на роботу – в дитячий садок.

В дитячому садочку в є друг

та разом грають.

Вихователька читає дітям книжки. Діткам весело та цікаво в садочку!

Батькам треба позитивно налаштовувати малюка на необхідність «впровадження» в дитячий колектив.

Розповідати про радісні моменти, які чекають дитину в садку: багато нових іграшок, ігри з іншими дітьми, добрі вихователі.

На гірці

Зима. та катаються на санчатах.

Діти весело з'їжджають з гірки. Джик!

Санчата зіткнулись!

 впав(ла), і впав(ла).

Вони забились.

 боляче та й боляче.

Але діти не плачуть.

 та підняли санки та поїхали далі.

Якщо дитина впала і їй не дуже боляче, частіше вього вона не надає цьому значення. Але якщо до нього тут же біжить мати з спотвореним від жаху обличчям, то малюк лякається та думає, що трапилось щось страшне.

Намагайтеся стримувати себе і не реагувати бурхливо. Дитині буде спокійніше.

Маленькі чоловічки

У в животику живуть маленькі чоловічки. Чоловічки люблять їсти кашу та пити чай. Мама дала кашу. не хоче їсти. Мама приклала вухо до животика та сказала:

«Маленькі чоловічки вже голодні. Вони плачуть. Чоловічки чекають на кашу».

 взяв(ла) ложку. Ложка за ложкою, ложка за ложкою. Тепер вся каша в животі в . Мати знову слухає чоловічків. Чоловічки задоволені.

Проблем, коли дитина відмовляється від їжі, знайома майже всім батькам. Батьки різними прийомами мотивують дитину їсти. Мотивація – це те, що змушує людину діяти певним чином. Внутрішня мотивація сприяє переживанню приємних емоцій.

великий (а).

хоче стати великим(ою).

Він (вона) вдягнула мати халат.

сів(ла) в крісло дідуся.

вдягнув(ла) окуляри бабусі.

Він (вона) розмовляє по телефону татуся.

Мати сказала: «Який (яка) же ти ще маленький(а)!»

Тоді взяв(ла) ганчірку та протер(ла) пил.

Віником підмів(ла) підлогу.

допомагає, як дорослий(а). Він (вона)
великий(а).

В момент, коли малюк наслідує рідних,, дорослі зазвичай починають хвалити його. Бачачи таку реакцію, дитина, як правило, закріплює своє наслідування дорослого. У дитини розвивається схильність до засвоєння нового досвіду.

Є у розвитку дитини і певний етап, коли закладається сама звичка до праці. Це приблизно у 4-5 років.

Малюнок на асфальті.

та мама пішли гуляти.

Вони взяли з собою крейду.

вибрав(ла) жовту крейду та намалював(ла)
сонечко.

Мама намалювала кішку та собаку.

Зеленою крейдою намалював(ла) травичку.

Кішка та собачка йдуть по травичці.

«Гарно ми намалювали!» - зрадів(ла).

*Діти зображують безпосередньо те, що знають і
чують про світ. Коли батьки присвячують малюванню з
дітьми достатньо часу, це сприяє зміцненню почуття
згуртованості в сім'ї.*

Пора спати

грає з іграшками.

Мама каже: «Скоро будемо спати».

спати не хоче.

Мама пояснила: «Вже темно, треба лягати. А то не буде часу почитати книжку».

любить слухати казки.

Тому він (вона) швидко прибрав(ла) всі іграшки, роздягнувся(лася) і ліг(лягла).

Ти не уявляєш, скільки мама встигла прочитати цікавих книжок!

Обговорить, яких.

Дитина повинна лягати спати рано. Це необхідно тому, що гормон росту починає вироблятися в четвертій стадії сну, тобто, приблизно в 00.30 годин, якщо лягти рівно о 21.00. Якщо дитина лягає спати дуже пізно, у неї залишається менше часу на вироблення цього гормону, що серйозно впливає на її ріст та загальний розвиток.

Читання книжок - це мотив для дитини вчасно лягати спати. Також читання на ніч зміцнює стосунки батьків з дітьми. Збільшує словниковий запас дитини.

Голуби

Мама і гуляють.

Хто з них їсть смачну булку?

Підлетів до голуб.

 кинув(ла) пташці шматок хліба. Тут же налетіло багато голубів! Голуби клюють хлібні крихти, нічого навколо не помічають.

Раптом, звідки не візьмись, підкралась кішка. Що ж буде?

 замахав(ла) руками.

Голуби злякались та полетіли.

А кішка образилась та побігла.

Зустріч з пташками - це джерело переживань і радості. Дитина відчуває позитивні переживання від спілкування, допомагаючи пташкам. Дитина також проявляє моральну якість, захищаючи їх.

Три мандарини

Бабуся пригостила трьома мандаринами.

 трішки подумав(ла) та дав(ла) одну мандаринку бабусі.

Потім ще подумала та дав(ла) мандаринку матері.

«Ой, дякую», - подякувала бабуся.

«Смачні мандаринки ти нам дав(ла)», - сказала мама.

Останню мандаринку сам (сама) з'їв(ла). добрий(ая).

Дітям важко ділитися, особливо маленьким. Головним чином, вони діляться тому, що дорослі їх так навчили. Найголовніше, щоб дитина бачила, що ви берете й віддаєте, знаходите компроміс і ділитесь з оточуючими.

Метелик

 любить кататися на велосипеді, а його друг – грати в мяч.

 крутить педалі швидко-швидко та їде по дорозі.

На дорожці сидить метелик.

 зупинився(лася) та сказав(ла):

«Метелик! Я можу тебе розчавити. Відлітай!»

Метелик послухався та полетів.

 поїхав(ла) далі.

Діти особливо вразливі і чуйні, тому активно включаються у всі заходи щодо захисту тих, хто цього потребує. Важливо показати, що люди займають більш сильну позицію по відношенню до світу природи. Тому слід спрямовувати зусилля на те, щоб усе живе на землі розвивалося і приносило радість.

Морозиво

Мама купила морозиво.

Морозиво смачне-пресмачне.

 з'їв(ла) все морозиво.

А обгортку від нього кинув(ла) на землю.

Повз бігла собачка. Вона побачила обгортку та схопила її зубами.

Собачка кинула обгортку в смітник.

«Гав-гав», - сказала собачка. Це означає: «Ось куди треба кидати сміття».

 стало соромно. сказав(ла): «Собачка, пробач мене, я більше не буду».

Для того, щоб привчити малюка до чистоти, необхідно подавати відповідний приклад.

Ось й погуляли!

На вулиці пройшов дощ. Холодно!

Мама та збираються гуляти.

 не хоче одягатися:

«Не хочу сині штани, хочу зелені. Не хочу ці чоботи. Вони маленькі! Не хочу цю шапку, дай іншу. А куртка взагалі жарка!»

Збирався(лася) , збирався(лася)...

Вийшли та мама на вулицю.

А на вулиці вже темно – ніч наступила! Прийшлося

 та матусі повернутися додому. Ось й погуляли!

Дитина побачила наслідки своїх примх.

Кріп

Мама сказала: «Я купила кріп!»

зазирнула в сумку – нема кропу.

Мама засміялася та простягла маленькі насінинки.

«Що це?» - здивився(лася) .

«Насіння кропу», - відповіла мама.

Мама та поклали у ящик землю.

 посадив(ла) туди насіння. Потім взяв(ла) лійку та полив(ла) їх.

Скоро з землі визирнули маленькі зелені травинки.

Вони стали рости, рости – та перетворились в кріп!

Діти вчаться встановлювати зв'язки між умовами зростання та розвитку рослин. Зрозумівши ці зв'язки, діти більш свідомо ставляться до природи. Знання динамічних змін у природі сприяє розвитку у дітей таких важливих якостей, як спостережливість, кмітливість, допитливість.

Іграшки

будував(ла) з кубиків будинок, катав(ла) машинки, годував(ла) зайця.

« , - сказала мати, - вже темніє, будемо збирати іграшки!»

сказав(ла): «Я втомився(лася). Не можу».

Прийшов з роботи тато.

Він не помітив на підлозі машинку, наступив на неї та

зламав. плаче.

Тато сказав: «Давай рятувати інші іграшки! Розставимо їх по місцям. Я допоможу тобі».

та тато разом збирають іграшки. Зараз буде порядок та чистота.

Тато вдався до «хитроців», щоб мотивувати дитину збирати іграшки. Тим самим заохотив її збирати іграшки. Навчати прибиранню іграшок краще в ігровій формі, щоб для дитини це не перетворювалося на рутинний обов'язок.

Гойдалка

хитається на гойдалці.

Догори-донизу, догори-донизу!

До гойдалки підійшов малюк.

Він теж хоче догори-донизу, йому вже набридло грати з піском.

Як же бути? *Обговорить.*

зупинився(лася)та сказав(ла): «Сідай! Будемо хитатися разом!»

Разом хитатися веселіше!

Вмінню співпереживати, чуйності треба вчити малюка. Залучайте його увагу до особистості інших людей, не пропускайте життєвих ситуацій, в яких ваша дитина може відгукнутися на хвилювання іншої людини, пожаліти його, чимось допомогти. А нагородою йому буде випробувана їм радість від свого доброго й гарного вчинку

Цукерки

На столі стоїть вазочка з цукерками.

Прибіг(ла) та взяв(ла) одну цукерку.

Потім взяв(ла) ще одну цукерку.

 з'їв(ла) всі цукерки.

Мама побачила пусту вазу:

, хто з'їв всі цукерки?»

«Напевно, заєць!» - відповів(ла) .

Мама насварилася на зайця: «Зайчику! Не можна їсти так багато цукерок. Зуби заболять!»

 сказав(ла):

«А у мене зуби не болять!»

Акт маніпулювання правдою заради особистої вигоди є важливим етапом у розвитку дитини. Книги допомагають нам відверто поговорити на цю тему без звинувачень.

Спеціальна шампунь

не любить мити голову.

Мама сказала: «Є спеціальна шампунь. Вона ніколи не попадає в очі. Давай купимо її!»

і мама пішли в магазин.

Вони побачили там спеціальну шампунь.

понюхав(ла) пляшку від шампуню.

«Смачно», - сказав(ла)

та мама повернулись до дому.

Тепер хоче мити голову.

любить мити голову спеціальною шампуню!

Мити голову не дуже приємна процедура для дітей. Не подобається вода в очах, вода в вухах, страшно з закритими очима, щипає шампунь в очах. Дорослі шукають різні свої «секрети», як допомогти дитині вирішити цю проблему.

Темрява

й мама лягли спати.

Темно. боїться.

Мама дала ліхтарик.

й мама взяли за руки.

Вони йдуть по квартирі.

Ось шафа, ось стіл, ось іграшки.

Все навколо спить.

Нікого нема.

повернувся(лася) в ліжку.

Вимкнув (ла) ліхтарик: більше не боїться.

Завдяки ліхтарику дитина має відчуття «контролю над темрявою». Таким шляхом вона повертає собі відчуття безпеки.

Зайчик захворів

Зайчик гуляв на вулиці без шапки, рукавичок, без шарфа.

Зайчик захворів.

вклав(ла) зайчика у ліжко.

Він(вона) – лікар.

доторкнувся(лася) до зайчика та сказав(ла):

«Зайчику, ти – гарячий!»

Він(вона) став(ла) лікувати зайчика.

дав(ла) йому вітамінку та зробив(ла) укол.

«Спи, зайчику, - сказав(ла) . – Завтра будеш здоровим!»

*Логіку ігрових дій обумовлює життєва послідовність.
Тобто, їх послідовність у реальній діяльності.*

Помічник(ця)

й мама були в магазині.

Там вони купили хліб, молоко й банани.

Матусі важко нести великі сумки.

сказав(ла):

«Мамо! Тобі важко. Я допоможу».

І понесли вони сумки разом.

Разом нести – легко!

Коли маленька дитина відчуває зацікавленість, бачить увагу та позитивну реакцію батьків – вона з задоволенням допомагає їм в домашній роботі. При цьому дитину більше приваблює сам процес та можливість діяти, а не результат. Намагайтеся залучати малюка в помічники. Тим самим ви будете виховувати в дитині звичку трудитися, а разом з нею – й бажання дбати про близьких йому людей.

Сніговик

На вулиці сніг. ліпить сніговика.

Прийшов(ла) , штовхнув(ла) сніговика.
Сніговик впав та зламався.

Мама сказала: «! Подивись,
засмутився(лась)!»

Давай допоможемо зробити нового сніговика».

Мама катає велику кулю.

 катає середню кулю. катає маленьку кулю.

, й мама зліпили іншого сніговика.
Гарний сніговик!

Найкраще покарання – це дати дитині відчутти наслідки її дій. Якщо б в такому разі мати насварила б дитину, то через відсутність логічного зв'язку вона б отримала лише образу у свій бік і нерозуміння ситуації.

Калюжі

ходить по калюжам.

Мама сказала: «Давай краще кидати в калюжу

маленькі камінчики!» Але не хоче. Він(вона)

продовжує шльопати по калюжам. Плюх! впав(ла).

Куртка мокра, штани мокрі, шапка мокра.

сидить вдома та чекає, поки одяг висохне.

Тепер він(вона) знає, чому не треба ходити по калюжам.

Не варто просто забороняти дитині робити те, що, на вашу думку, неприйнятно. Натомість, краще показати дитині прийнятні варіанти цієї дії, наприклад,: «Рвати книжки не можна, а папірці -можна».

Велика машинка

У велика машинка.

З кубиків побудував(ла) гараж.

Машинка не може заїхати в гараж.

Гараж зламався.

 заплавав(ла).

Прийшла мама, обійняла й сказала: «Треба будувати великий гараж».

 й мама побудували новий гараж – великий.

Тепер велика машинка живе в великому гаражі.

Мати допомагає дитині справлятися з неприємними емоціями. Вона займає її тим, що вона любить (допомагає побудувати новий гараж), що її заспокоює і через 5 хвилин дитина і не згадує про те, що деякий час її засмучувало.

Чарівні слова

зустрів(ла) знайомого дідуса.

«Здрастуй, », - сказав він.

мовчить. Дідусь запропонував: «Пригощайся цукеркою».

з'їв(ла) й просить: «Дайте ще!»

«Що? Я не чую», - прикинувся глухим дідусь. подумав(ла) й сказав(ла):

«БУДЬ ЛАСКА, дайте ще цукерку».

«А, ось тепер чую!» - і отримав(ла) ще одну смачну іриску.

«Дякую!» - подякував(ла)

Ввічливість починається з гарних слів.

Шляхом заохочення можна домогтися багато чого в вихованні ввічливості.

Повітряна кулька

У в руках повітряна кулька.

Подув вітерець та й вихопив з рук у кульку.

Поніс вітерець кульку.

 розгубився(лася) та й розплакався(лася).

 спіймав(ла) повітряну кульку та приніс(ла) її

 .

Добра і дбайлива поведінка з'являється в ранньому віці. Діти розуміють, що їх поведінка може викликати радість у інших.

